

Els exilis (literaris) valencians

La sala Martínez Guerricabeitia de La Nau de la Universitat de València acull l'exposició 'Escriptors valencians de l'exili' ≡ L'acadèmic i col·laborador de 'Mediterráneo' Josep Palomero és el comissari d'aquesta mostra

N. CRUZ
mediterraneo@elperiodico.com
CASTELLO

Un recorregut històric per la llarga successió dels exilis valencians. Eixa és una de les tres parts que conformen l'exposició que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua organitza, en col·laboració amb la Universitat de València, sota el títol *Escriptors valencians de l'exili*, a la sala Martínez Guerricabeitia del Centre Cultural La Nau. Una mostra que es podrà visitar fins al 14 de febrer i que està comissariada per l'acadèmic i col·laborador del suplement cultural *Quaderns de Mediterráneo*, Josep Palomero.

La present proposta permet veure objectes que remetent a l'exili com per exemple maletes, mantes, espadenyes o mocadors. Molts d'ells apareixen en la reproducció de dues fotografies que pengen de les parets: una d'Agustí Centelles, que retrata el pas dels exiliats de la Guerra Civil del 1936-1939 per la frontera de França, i l'altra de Biel Aliño, que mostra la partida dels refugiats ucraïnesos cap a Polònia. En este apartat també es ressenya la contribució de l'exili de gran part del món de la cultura valenciana en la seua projecció internacional, especialment en els camps de la música, l'art, l'arquitectura i la medicina.

Geografies de l'exili

El segon tram de l'exposició transporta al públic a les geografies de l'exili valencià després de la Guerra Civil: el nord d'Àfrica, França, Europa del Nord, Europa de l'Est, Amèrica Llatina i la Unió Soviètica. En este punt del recorregut, la mostra destaca el paper de la Casa Regional de Mèxic i la Casa Regional de París perquè els escriptors valencians pogueren mantindre la seua activitat. Instal·lats en diferents països d'acolliment, molts dels valencians exiliats van poder participar en diverses iniciatives de caràcter associatiu que els van permetre mantindre vius els vincles emotius i culturals que els unien a la seua pàtria enyorada.

El valencià va ser un dels elements que la majoria dels escriptors exiliats van conservar en les publicacions de revistes com per exemple *Levante*, *Senyera*, *Mediterrani*, *Quaderns de l'Exili*, *Nostre revista*, *Pont Blau*, *Ressorgiment* de Buenos Aires i *Terra Valenciana* de Montevideo, en les quals van tindre l'oportunitat d'expressar-se en la seua llengua.

La part central de l'exposició correspon plenament a la tasca dels autors valencians. En la llista

Divulgació > El borrianenc Josep Palomero és el comissari d'aquesta proposta expositiva que promou l'AVL.

Testimonis > A la mostra es poden veure algunes peces d'autors com ara Josep Renau, a més de llibres i textos.

S'ha creat un vídeo en el qual es reciten una selecció de poemes d'alguns autors homenatjats

ta de la cinquantena d'escriptors exiliats que l'Acadèmia recorda en la mostra, es troben Angelí Castanyer Fons, Josep Castanyer Fons, Carles Esplà, Emili Gómez Nadal, Gaetà Huguet Segarra, Juli Just Gimeno, Artur Perucho Badia, Francesc Puig Espert, Max Aub Mohrenwitz, Juan Chabás i Juan Gil-Albert, entre altres. Dels títols mostrats hi ha *El País Valencià i els altres* i *Diaris i records*, d'Emili Gómez Nadal; *Miratge*, d'Angelí Castanyer; *Hortolans*, de Francesc Puig Espert; *La gallina ciega*, de Max Aub; *Valentín*, de Juan Gil-Albert, i *Zarabanda*

franquista, d'Òscar Esplà Rizo. Per a donar a conèixer qui era cadascun dels escriptors s'ha confeccionat una ressenya biogràfica i bibliogràfica en format audiovisual.

Documentals sobre l'època

Una part important del contingut de l'exposició són els vídeos que mostren alguns fets relacionats amb esta etapa històrica. Així, es projecten els documentals *Exiliats del 1939 i ara*, de Juli Esteve; *L'últim tren a Bouarfa*, de Rosa Brines; *La batalla del Varsòvia*, d'Àlvar Martínez i Juli Esteve, i *Fèlix Candela*. *Palacio de*

los Deportes de México (1968), d'Onnis Luque. A més, s'ha creat un vídeo en el qual la presidenta de l'AVL, Verònica Cantó, i els acadèmics Immaculada Cerdà, Artur Auhir, M. Angels Francés, Carme Manuel, Vicenta Tasa i Josep Palomero reciten una selecció de poemes d'alguns autors homenatjats. L'acompanyament musical correspon a diverses peces dels compositors valencians exiliats Òscar Esplà Triay i Carlos Palacio.

Cartells, cartes i pintures

Entre els objectes que s'exposen en aquest projecte destaquen l'escultura *La mexicanita* i la serigrafia *València a México*, d'Antonio Ballester. El públic també té oportunitat d'admirar les obres pictòriques de Ricardo Bastid *Péris Campo de refugiados* i *El adiós*.

La Universitat de València, a través de l'Àrea de Patrimoni i la seua col·lecció Martínez Guerricabeitia, ha cedit les obres *Grupo de presos i Presos charlandos*, de Josep Manaut Viglietti; *Dones*, de la sèrie *L'exili 1939*, d'Antoni Miró, més *Pax americana*, de Josep Renau, *Sabio pensando II*, d'Antonio Bernad, *Mendigos*, d'Àngeles Ballester, i *Metamorfosis*, de Julián Pacheco Arroyo.

La Biblioteca Valenciana ha cedit per a l'exposició els títols *¿Por qué callaron las campanas?* (1953), de Virgilio Botella Pastor; *La isla del río* (1971), de Josep Botella; *La poesia catalana fins la Renaixença* (1954), de Joan Fuster; *Ardiende desnacer: testimonio poético* (1943), de Bernardo Clariana; *La muerte en las manos* (1956), de Julián Gorkin; i *El hombre colectivo* (1969), de Ricardo Orozco Muñoz, entre altres. Fruit de la col·laboració amb la BV, també es mostrarà un cartell de falla de Josep Renau (1961) i un grup de postals de les falles plantades a Mèxic entre 1962 i 1969. Des de la Casa Museu Blasco Ibáñez i la Fundació Vicente Blasco Ibáñez s'han cedit exemplars originals d'*España con honra*.

Exposició itinerant

Com en anys anteriors, s'ha confeccionat a més una exposició itinerant, que va iniciar el recorregut el passat 20 d'octubre a la Casa de la Cultura d'Alzira i que rodará per tota la Comunitat Valenciana fins al 29 de febrer del pròxim 2024. La mostra està formada per dotze panells que expliquen la tragèdia que va afectar els milers i milers de ciutadans que van haver d'abandonar el país a la recerca d'asil per por de la repressió subsequent al desenllaç de la Guerra Civil del 1936-1939. ≡